

poskrbel za avtorje vodnikov vseh Vzhodnih Alpah. To je zasluga a obenem tudi dolžnost planinskih organizacij. Za avtorje pa je težko, kajti napisati dober vodnik ni lahko. »Zrcalo« vodniške strani terja svoj čas, premislek, doslednost, sistematičnost in sistem. Vodnik, ki ni pisan tako, ne dosega svojega namena.

Rotherjevi vodniki, naj se prodajajo dobro ali ne, so gotovo med drugim tudi dosežek polstoletne prakse v izdajanju gorskih vodnikov. Ali je morda znamenja časa, če je Rother za »Venedigergruppe« deset let (od l. 1955–1965) iskal avtorja, ki bi bil vodniku za to skupino kos? Gotovo je nekaj na tem. Verjetno bo za avtorje v bodoče še težje, saj bo zmeraj manj ljudi, ki bodo v gore sistematično hodili, tako kot v nekdanih časih. Sodobne prometne razmere v gorah, ceste, avtopromet, žičnice, helikopterji in letala omogočajo nov način pristopa, predvsem pa hitrejšo seznanjanje s tem ali onim področjem. Verjetno tudi način življenja terja nov stil v vodniški literaturi, nov sistem, novo ureditev strani, da bi zamikala modernega popotnika in ga na sodoben način po sodobnih potrebah in nazorih informirala o gorski pokrajini, po kateri ne hodi, ampak jo preskakuje, preletava, predvri.

Morda bi taka vodniška literatura izpolnila svoj namen, če bi hkrati spreobračala psihologijo modernega človeka v tem smislu, da odčaranje sveta z naglico prometa nosi s seboj veliko razočaranje in slabost. »Reisen nicht rasen!« je bilo geslo ob proslavah Rousseaujeve 250 letnice pred leti. Šlo je mimo nas. Poprečna naglica modernih nomadov pa je iz leta v leto večja. Kdo in kako naj jim servira zanje užito vodniško literaturo,

T. O.

NAŠE JAME, glasilo Društva za raziskovanje jam Slovenije, 11 (1969), str. 1–116, Ljubljana, 1970.

Pričujoči zvezek slovenske jamarske revije je domala v celoti izpolnil material 3. zborovanja slovenskih jamarjev, ki je bilo 14.–15. junija 1969 v Ribnici. Po kratkem uvodu in opisu poteka zborovanja, ki so ga vzgledno pripravili kočevski in ribniški jamarji, sledijo razprave, ki so jih prispevali strokovnjaki, ki se poklicno ali amatersko ukvarjajo z raziskovanjem krasi na Slovenskem. Razpravi M. Šiferja – Nekateri geomorfološki problemi Dolenjskega krasi, sledijo prispevki D. Novaka, Hidrogeološke značilnosti osrednje Dolenjske, Fr. Lebna, Arheološka podoba dolenjskih jam, Fr. Škrabca Dvanajst let raziskovalnega dela Jamarskega kluba Ribnica, in A. Kranjca, Speleološka odkritja na Kočevskem polju, kjer opisuje le del odtočne strani kočevskega po-

lja. S. Klepec je prispeval Rezultate jamarskih raziskav v Beli Krajini, kjer obsega klubske kataster že 161 jam in 45 drugih kraških objektov.

Zanimiv je prispevek Fr. Šušteršiča o Novih raziskavah v Žankani jami pri Rašporju, kjer poroča o raziskovanju 361 m globokega brezna v Čičariji. Brezno so raziskovali ljubljanski jamarji leta 1968 in 1969.

V drugem delu se zvrste manjši prispevki, od katerih je omeniti razglabljanje P. Habiča, ali je Lippertova jama Najdena, in Fr. Habeta opis jamskega mleka iz Brezna za hramom v Hrušici. Pomembna sta tudi dva petrografska prispevka R. Gospodariča in E. Grobelškove. O biospeleoloških novostih v jamski favni Bosenske krajine je poročal B. Sket.

Za članki in razpravami sledijo Poročila o jamarski dejavnosti doma in na tujem. V oddelku In memoriam se spominja revija v lanskem letu preminulih U. Tršana, Antona Suwe in J. Mramorja. Sledijo knjižna poročila o domači in tuji strokovni ali poljudni literaturi.

Pričujoči zvezek so prizadevni uredniki uredili tehnično dobro. Skice in fotografije so kljub razmeroma slabemu papirju dobre in ostre. Pogrešamo je doslednosti pri povzetkih v tujih jezikih, ki pri nekaterih prispevkih manjkajo, kajti sinopsi so za tujejezičnega bralca ne zadostujejo.

D. N.

MILIJONSKA NAGRADA ZA NAJBOLJŠO PLANINSKO KNJIGO

Ob svoji 100-letnici je DAV sklenil, da bo vsake dve leti dal 5000 DM za najboljšo planinsko publikacijo in 1000 DM kot vzpodbudno nagrado za najboljši spis nastopajočega avtorja. Teme: Planinsko-alpinistično doživetje, potopis, smučanje, zgodovina, naravoslovje; roman, znanost, strokovnost, vodniška literatura. DAV še ni konstituiral žirije, že zdaj pa se priporoča za nasvete in predloge. Vsekakor priča ta poteza DAV, kako visoko ceni pomen planinskih publikacij.

T. O.

STUDIJA O NAŠIH PLANINAH V NEMŠKI REVIJI

Peti zvezek revije Münchner Studien zur Sozial- und Wirtschaftsgeographie je posvečen slovenskim planinam in njihovu gospodarstvu – planšarstvu. V tem zvezku namreč dr. Metod Vojvoda objavlja izsledke svojega študijskega dela, v katerem je skušal kolikor toliko vsestransko zajeti današnjo problematiko, ki tare to tradicionalno, na alpski in na del predalpskega sveta navezано panogo našega kmetijstva.

Povsem upravičeno smo se v njegovem delu najbolj živo zanimali za najnoveše stanje, ko nam predločuje vlogo in pomen planšarstva v našem kmečkem gospodarstvu. Povedati je namreč še treba, da smo že s številnimi in podrobnimi razpravami, ki so jih slovenski geografi objavili v zadnjem desetletju pred vojno ali pa v prvem desetletju po njej (A. Melik, S. Ilešič, V. Leban, E. Čerček, B. Jordan, V. Fajgelj idr.) dobili kar se da podroben vpogled v položaj, strukturo ter v ekonomsko moč in usmerjenost planin ter v njihove lastniško-posesne odnose.

Ker je Vojvoda svoje delo predstavil tujemu strokovnemu svetu, se je držal že ustaljenega koncepta v prikazovanju in razčlenitvah našega planšarstva. Tako je celotno delo, ki obsega 55 strani, razdeljeno na osem poglavij. V prvem je podana razširjenost planin, kjer so prikazane tudi njihove osnovne naravnogeografske karakteristike (relief, petrografske oznake v povezavi ali s pašno rušo ali z oskrbo z vodo, nadalje podnebje, višina gozdne meje itd.). V drugem poglavju so orisani lastniški odnošaji v planinah (danes so planine privatne ali srenjske in last splošno ljudskega premoženja). V tretjem poglavju se seznanimo s planšarskim osebjem. Tu lahko preberemo, da je iz leta v leto težje dobiti primerne človeka za oskrbo živine na planini. Zato ni presenetljiva ugotovitev, da je danes med pastirji in sirarji na naših planinah skoraj tri petine starejših ljudi (nad 50 let starih), dobra petina je upokojencev, 14% pa gospodarjev ali gospodinj s kmetij.

Za nas pa je nadvse zanimivo četrto poglavje, kjer so opisane spremembe v površinskem obsegu izrabe planin. Območja naših planin zavzemajo okrog 58 tisoč ha, kar predstavlja okrog 3% ozemlja SRS. Toda leta 1967 pa je bilo od te površine dejanskih pašniških območij samo 27 000 ha, in še od teh je bilo le okrog 18 700 ha obremenjenih s pašo. Pred drugo svetovno vojno je bilo v našem alpskem svetu 517 planin, danes jih je le še okrog 400. V zvezi s tem je treba poudariti, da se je v primerjavi s predvojnimi stanjem tudi število živine na naših planinah zmanjšalo za okrog eno tretjino. Vse to je neposredno vplivalo na spremembe planinskega gospodarstva, na pašni režim, na spremembe v namenski strukturi planin itd.

V sedmem poglavju, kjer je prikazano razmerje med današnjim turizmom in planinskim gospodarstvom, izvedemo, da danes daje turizem že 41 planinam dokaj svojstven pečat (vikend naselja so npr. na planini Ukanc, Goreljek na Pokljuki, Velika planina, Uskovnica idr.). Torej na tistih planinah, ki so najlažje dostopne, se pojavljajo manjše ali večje gruče počitniških hišic, kar pa neposredno vpliva

na spremembo funkcij, ki jo je planina imela skozi desetletja.

V zadnjem poglavju Vojvodove študije dobimo pregled nad 13 planinskimi območji v slovenskih Alpah.

K študiji so priloženi trije večbarvni kartogrami, ki jih je po avtorjevi zasnovi izdelal G. Koch, kartograf Münchenske univerze. In vsi trije so opremljeni z ustreznimi dvojezičnimi legendami (v nemškem in slovenskem jeziku). Študiji je dodan krajši povzetek njene vsebine v slovenskem jeziku.

Vojvodova študija pomeni nov doprinos k osvetlitvi sodobnih problemov kmetijskega gospodarstva v našem alpskem svetu. Zato bo tudi vsem planincem dobrodošlo berilo, predvsem še tistim, ki jih zanimajo naše planšarstvo, njegov pomen in vloga v današnjem kmečkem gospodarstvu in sploh številne novodobne težnje, ki niso več tako dobrohotne kot nekoč naklonjene tem ekstenzivnim oblikam živinoreje v slovenskih Alpah.

M. Natek

NOVA MONOGRAFIJA O GROSSGLOCKNERJU

Za 100-letnico DAV je izšel 21. zvezek znanstvenih razprav o Glocknerju na 321 straneh. Razprave so večji del plod teamskega dela. Obravnavajo geografijo, zgodovino, geologijo in morfologijo področja, dalje klimo in gozdno mejo, vegetacijo in favno. Vogeltanz poroča tu o najdbi gorskega kristala v Odenwinklu in njegov nastanek. Kristal tehta 618 kg. Zvezku je dodanih 21 strani literature o Glocknerju in nova karta tega področja v 1:25 000. Vsekakor publikacija, ki bo zanimiva tudi za mnoge naše planince, ki se vedno v večjem številu podajajo na Veliki Klek, saj se nam je z avtom približal tako, da je dosegljiv za konec tedna.

